



Rovviltnemnda i region 6 c/o Fylkesmannen i Trøndelag /  
Trööndelagen fylhkenålma  
Postboks 2600  
7734 Steinkjer

Trondheim, 29.01.2018

Deres ref.:  
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):  
2016/9162

Saksbehandler:  
Anders Braa

## Revidert forvaltningsplan for rovvilt i region 6 Midt-Norge - faglig uttalelse

**Miljødirektoratet gir med dette uttalelse til forvaltningsplanen for rovviltregion 6 før endelig vedtak i rovviltnemnda, i samsvar med rovviltforskriften § 6. Direktoratet har vurdert flere tema. Etter direktoratet sin vurdering er forslaget om kvotefri jakt på gaupe i strid med rovviltforskriften § 11.**

I henhold til forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) har rovviltnemndene et hovedansvar for forvaltning av rovviltartene i egen region. Som statlig forvaltningsorgan skal rovviltnemndene gjennomføre vedtatt nasjonal rovviltpolitikk innenfor egen region.

Rovviltnemndene har ansvar for å utarbeide en regional forvaltningsplan i sin region. Planene skal sikre de nasjonale målene for hver av rovviltartene innenfor egen region balansert mot hensyn til beitenæringen. Et overordnet virkemiddel for å oppnå dette er geografisk differensiering, som best mulig skal skille beitedyr fra faste forekomster av rovdyr. Innenfor rammen for det nasjonale regelverket skal planen gi føringer og prioriteringer for bruk av midler til forebyggende tiltak, ulike former for felling og anbefalinger om bruk av landbruks- og reindriftspolitiske virkemidler.

Forslaget til revidert forvaltningsplan ble oversendt til Miljødirektoratet 9. november 2017. Forslag til plan har vært på høring til aktuelle kommuner og organisasjoner. I henhold til rovviltforskriften § 6 skal planen sendes Miljødirektoratet for uttalelse før den endelig vedtas av rovviltnemnda.

Direktoratet begrenser sine innspill til å kommentere de deler av planforslaget som har stor betydning for en god måloppnåelse på lang sikt, som er uheldige med tanke på gode helhetsløsninger eller som ikke er i samsvar med gjeldende regelverk. Detaljer i planen, strukturering av plandokumentet eller forhold som har med prosess å gjøre er bevisst utelatt. Vi vil likevel gi rovviltnemnda honnør for en grundig prosess fram mot foreløpig vedtak av planen.

Direktoratet sin uttalelse bør følge protokollen fra møtet der planen godkjennes, samt legges ut sammen med forvaltningsplanen på rovviltnemndas nettsider.

I våre kommentarer under vil vi referere til de aktuelle kapitler i planforslaget.

### 3.2 Forvaltning av rovdyr i kalvingsområdene

Planforslaget har videreført retningslinjer for forvaltning (felling) av rovvilt innenfor kalvingsområdene for tamrein. Direktoratet viser til vår uttalelse til gjeldende plan, datert 4. oktober 2013, der vi påpeker at egne retningslinjer med liberale regler for felling for kalvingsområder vil føre til at etablerte forvaltningsområder fragmenteres og reduserer sin betydning.

Kalvingsområder for tamrein skal ha en spesiell fokus i rovviltforvaltningen, særlig fordi de ofte vil være innenfor forvaltningsområdene, og skadepotensialet kan være stort under kalvingen. I slike områder er det spesielt viktig å prioritere forebyggende tiltak. Det kan også i enkelttilfeller bli aktuelt å felle rovdyr som utgjør et stort skadepotensiale innenfor forvaltningsområdene, dersom det ikke kommer i konflikt med bestandsmålet og prinsippene i den geografisk differensierte forvaltningen. Direktoratet vil imidlertid understreke at den differensierte forvaltningen skal være tydelig, jf. vår merknad til lisensfelling under.

### 3.3 Forvaltningsområdene

#### Generelt

Nemnda har videreført prinsippet om byrdefordeling, det vil si at det er liten grad av overlapp mellom forvaltningsområder for de ulike rovviltartene. Det betyr for det første at forvaltningsområdene opptar større areal enn strengt tatt nødvendig, og for det andre at en reduserer mulige synergieffekter av overlappende forvaltningsområder for rovvilt. For eksempel er det mye som tyder på at tapene til jerv blir mindre i områder med god tilgang på åtsler fra andre rovdyr som bjørn og gaupe.

Direktoratet viser til at differensieringen skal være tydelig. Byrdefordeling som forvaltningsprinsipp gir en mindre tydelig forskjell mellom prioriterte rovviltområder og prioriterte beiteområder. For eksempel vil forebyggende tiltak gi større effekt i forvaltningsområder for flere rovviltarter.

#### 3.3.1 Bjørn

Det er ikke foreslått endringer av forvaltningsområdet for bjørn i forvaltningsplanen. Direktoratet vil imidlertid vise til vårt innspill til gjeldende plan fra 2013, der vi frarådte å innsnevre forvaltningsområdet for bjørn slik det ble gjort den gangen. Både landet og region 6 er fremdeles langt fra å nå de nasjonale målene for bjørn. I landet er det estimert 5,9 ynglinger av bjørn i 2016, og tilsvarende 1,8 yngling i region 6. Målet for region 6 er 3 årlige ynglinger.

Forvaltningsområdet for bjørn er sannsynligvis for lite til å forvalte en stabil bestand på 3 årlige ynglinger. Vi viser til Rapport 2016-4 fra Det skandinaviske bjørneprosjektet som på oppdrag fra rovviltneemnda i region 7 har sett på bl.a. hvilke arealkrav som skal til for å legge til rette for en yngling. Rapporten antyder at et minimumskrav sannsynligvis vil ligge over 2500 km<sup>2</sup> skog og skognært fjell. Området som er prioritert for bjørn i region 6 er samlet ca 7500 km<sup>2</sup>. En stor andel av dette arealet er ikke skog eller skognært fjell.

Direktoratet mener at hensynet til bestandsmålet og til en forutsigbar forvaltning i områder som likevel har årlige tap til bjørn, tilsier at forvaltningsområdet for bjørn bør utvides til å gjelde også i tilgrensende områder med regulære forekomster av bjørn. Hvis ikke betyr det at en må være tilsvarende forsiktig i forvaltningen av bjørn utenfor forvaltningsområdet.

### 3.3.3 Jerv

Planen foreslår at forvaltningsområdet for jerv samlet reduseres med om lag 2000 km<sup>2</sup> for hele regionen, ved at Forollhogna og deler av Sunndal kommune tas ut av forvaltningsplanen.

Klima- og miljødepartementet har gitt rovviltregion 3 oppdrag om å koordinere aktuelle rovviltregioner for å forbedre forvaltningen av den sørvestnorske delbestanden av jerv, i hovedsak gjennom revisjon og tilpasning av forvaltningsområdene for jerv. Miljødirektoratet har vanskelig for å se at planforslaget imøtekommer formålet med oppdraget på en god måte. Tvert imot vil forslaget redusere muligheten for utveksling mellom bestandene.

Planen foreslår at 3 av 10 årlige ynglinger skal lokaliseres til det reduserte området i Møre og Romsdal. Dette området huser region 6 sin andel av den sørvestnorske delbestanden. De siste 3 åra har det blitt påvist i gjennomsnitt 1,7 ynglinger i Møre og Romsdal, inkludert både ynglinger utenfor forvaltningsområdet og ynglinger som er tatt ut av SNO. Forslaget til reduksjon av jervesonen vil gjøre det enda mindre sannsynlig å oppnå delmålet i Møre og Romsdal. Forslaget innebærer også en grensedragning mellom jerveområdet og prioritert beiteområde i fjellet, ikke langs naturlige grenser for jervens leveområde. Det betyr at jerv som holder til i tilgrensende jervområde lett kan bli felt idet de krysser grensen til beiteprioritert område. I praksis vil en grense over fjellet gi virkning for et mye større areal enn det som er foreslått tatt ut. Det vil ytterligere vanskeliggjøre å opprettholde en bestand med 3 årlige ynglinger i Møre og Romsdal.

Som en kompensasjon for redusert areal i Møre og Romsdal har rovviltneemnda sett for seg et tettere samarbeid med region 3, Oppland, om jerveforvaltningen i vest og bestandsmåla for Møre og Romsdal. Miljødirektoratet understreker at det er rovviltneemnda sitt ansvar at regionens bestandsmål oppnås.

Det har i flere år vært konflikt om hvilken status Forollhogna skal ha knyttet til jerv. I den forbindelse utarbeidet NINA en rapport (NINA Rapport 1123) i 2015. Rapporten viser til at endring av status for Forollhogna i seg selv ikke vil ha avgjørende betydning for utveksling mellom det sørvestnorske jerveområdet og områdene rundt, med henvisning til at avstanden til det sørvestnorske jervområdet vil øke noe. Samtidig viser rapporten til at en bedre samordning med tilgrensende områder i Hedmark i sør vil gi en større effekt på den sørvestnorske bestanden. Rapporten understreker tydelig behovet for bedre sammenheng mellom jerveområdene i Sør-Norge.

Vi kan imidlertid ikke se at rapporten har vurdert virkningene av at flere jerv vil bli felt i Forollhogna, og på den måten reduserer muligheten til utveksling til og fra den sørvestnorske bestanden. Direktoratet sin vurdering er at dersom Forollhogna tas ut som forvaltningsområde for jerv vil det være uheldig for den sørvestnorske bestanden. Dersom deler av Sunndal tas ut i tillegg blir utvekslingen ytterligere redusert og tilsvarende negativ.

Forslagene om revisjon av forvaltningsområdene for jerv vil føre til at bestandsmålet må nås i et mer begrenset område. Vi anser det som lite sannsynlig at delbestandsmålet på 3 årlige ynglinger i Møre og Romsdal vil kunne nås, og det er også tvilsomt om målet for tidligere Sør-Trøndelag vil kunne nås annet enn i enkelte år. Det betyr at bestandsmålet må nås i andre deler av regionen, noe som kan bety en økt konflikt med tamreininteresser i Trøndelag.

For begge områdene som er foreslått tatt ut er det argumentert for hensyn til beitenæring, men også for viktig kulturlandskap og det biologiske mangfoldet i nasjonalparkene Dovre - Sunndalsfjella og Forollhogna. Miljødirektoratet viser i den forbindelse til at vi har fått i oppdrag fra Klima- og miljødepartementet å utrede forholdet mellom rovvilt og truet natur i kulturlandskapet, i utvalgte fylker. Oppdraget skal bli løst i Møre og Romsdal, og vil trolig innebære behov for kunnskapsinnhenting i form av et eller flere forskningsprosjekter.

Direktoratet viser til at de foreslåtte endringene til forvaltningsområder for jerv samlet sett ikke er i samsvar med formålet for det oppdraget regionene har fått fra KLD, som er å arbeide for en bedre arrondering av forvaltningsområdene for jerv i Sør-Norge.

#### 4.1 Kunnskap

Det er foreslått å videreføre en kompensasjonsordning for opplysninger som fører til registrering av nye jervehi. For ordens skyld gjør vi oppmerksom på at dette er sensitiv informasjon som ikke skal være tilgjengelig for offentligheten uten at det foreligger særskilte grunner for det. Vi foreslår derfor at planen er eksplisitt på at dette er sensitiv informasjon og at opplysninger om jervehi kun skal formidles til SNO.

## 4.2 Jakt, felling og fangst av rovdyr

### Kvotefri jakt på gaupe

Planforslaget legger opp til kvotefri jakt på gaupe i nesten hele regionen utenfor forvaltningsområdet for gaupe, også i områder der yngling forekommer regulært. Retningslinjene til rovviltforskriften § 11 sier bl.a. at kvotefri jakt skal være del av det årlige vedtaket om kvotejakt på gaupe, og at kvotefri jakt kun kan skje så lenge dette er innenfor rammen av det nasjonale bestandsmålet for regionen.

*"Dersom det årlig settes av områder til kvotefri jakt på gaupe forutsettes det at bestandsmålet for regionen kan nås i de andre delene av regionen, og at områder med kvotefri jakt på gaupe er områder der det normalt ikke opptrer gaupe i ynglende bestander".* Retningslinjene påpeker videre at områder med kvotefri jakt bidrar til forutsigbarhet for berørte næringsinteresser og at aktuelle områder for kvotefri jakt derfor holdes mest mulig stabile fra år til år.

Av 18,5 påviste ynglinger i 2016, var 5 av disse kartfestet i områder med forslag om kvotefri jakt. Tilsvarende var det 3 ynglinger innenfor slike områder i 2015 og 5 ynglinger i 2014. Særlig gjelder dette Romsdalshalvøya i Møre og Romsdal, Fosenhalvøya og Lierne/Røyrvik, men det er også påvist ynglinger ikke langt fra Oppdal og Røros kommuner i samme periode. Når en ser på felte gauper i regionen, er 44 % av all avgang av gauper siste 3 år registrert i områder som er foreslått forvaltet gjennom kvotefri jakt, dvs. 40 av i alt 90 døde gauper. Det viser at det er en betydelig gaupebestand også i områdene utenfor gaupesonene.

Siden vedtak om kvotefri jakt er enkeltvedtak som må knyttes til det årlige kvotevedtaket, er det ikke naturlig å stadfeste bruken av kvotefri jakt i forvaltningsplanen.

Dersom det likevel vedtas kvotefri jakt i det foreslåtte omfanget vil det kunne føre til dårligere kontroll med bestandsforvaltningen og i neste omgang gi mindre forutsigbarhet for beiteinteressene dersom bestanden forvaltes under bestandsmålet. Det er faste bestander utenfor forvaltningsområdene, og det er tvilsomt om ynglemålet vil kunne nås innenfor forvaltningsområdene alene. Gaupa har store leveområder, og mange ynglegupper vil ha leveområder på tvers av sonegrensene. Vi viser for øvrig til klageavgjørelse fra Klima- og miljødepartementet av 2. februar 2015, som kommenterer kvotefri jakt på gaupe på Romsdalshalvøya.

Miljødirektoratet sin vurdering er at forslaget om kvotefri jakt ikke tilfredsstillende forutsetningene for kvotefri jakt på gaupe i rovviltforskriften § 11, og derfor er i strid med rovviltforskriften.

### Lisensfelling av bjørn, jerv og ulv

Planen legger opp til at ekstraordinære uttak av bjørn og jerv skal være uttak av restkvoten etter lisensfellingsperioden og prioriteres i områder der det er sammenfall mellom kalvingsområder for reindrift og forvaltningsområder.

Direktoratet presiserer at rovviltforlikets formulering om uttak av restkvote (2.2.4) må ses i sammenheng med hele dokumentet og overordnet politikk på rovviltområdet. Lisensfellingskvoten kan være veiledende for ekstraordinære uttak, men slike uttak kan være både høyere og lavere enn den fastsatte kvoten. Avgjørende for vedtak om ekstraordinær felling er skadepotensialet og hensynet til de nasjonale måla for rovviltartene.

Dessuten vil ekstraordinære fellinger i all hovedsak skje utenfor forvaltningsområdene til de aktuelle artene. I enkelttilfeller kan det bli aktuelt å felle rovvilt også i kalvingsområdene innenfor forvaltningsområdene, men det vil ikke være en hovedprioritering, slik det er foreslått i planforslaget. Det går også fram av rovviltforliket punkt 2.2.4 at eventuelle restkvoter i hovedsak skal tas ut der det er gitt lisensfellingskvoter, med prioritering av beiteprioriterte områder.

Hilsen  
Miljødirektoratet

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent*

Knut Morten Vangen  
seksjonsleder

Anders Braa  
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på [www.norge.no](http://www.norge.no).

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	Molde
Fylkesmannen i Trøndelag / Trööndelagen fylhkenåлма	Postboks 2600	7734	Steinkjer